

DRUŠTVO ZA ZAŠTITU BILJA SRBIJE

XVI SIMPOZIJUM O ZAŠTITI BILJA
Zbornik rezimea radova

Zlatibor, 22-25. novembar 2021. godine

NAUČNI ODBOR

Dejan Marčić, Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Beograd - predsednik

Članovi:

Dragana Božić, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Beograd
Katarina Gašić, Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd
Mila Grahovac, Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad
Darko Jevremović, Institut za voćarstvo, Čačak
Goran Jokić, Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Beograd
Petar Kljajić, Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Beograd
Ivan Milenković, Univerzitet u Beogradu, Šumarski fakultet, Beograd
Željko Milovac, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
Milan Radivojević, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Beograd
Danijela Ristić, Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd
Milena Simić, Institut za kukuruz „Zemun Polje“, Beograd
Mira Starović, Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd
Milan Stević, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Beograd
Branka Tanović, Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Beograd
Ivana Vico, Univerzitet u Beogradu, Poljoprivredni fakultet, Beograd
Slavica Vuković, Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad

ORGANIZACIONI ODBOR

Dragica Brkić, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Beogradu, predsednik

Članovi:

Goran Aleksić, Institut za zaštitu bilja i životnu sredinu, Beograd
Aleksa Obradović, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Beogradu
Sanja Lazić, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Novom Sadu
Goran Delibašić, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Beogradu
Radivoje Jevtić, Institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad
Duška Jerinić-Prodanović, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Beogradu
Katarina Jovanović-Radovanov, Poljoprivredni fakultet, Univerzitet u Beogradu
Miloš Stepanović, Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Beograd
Dijana Eraković, Galenika-Fitofarmacija a.d, Beograd
Milan Sudimac, Agrosava d.o.o, Novi Beograd
Luka Matić, Agroarm d.o.o, Vrčin
Vesna Urošević, Agromarket d.o.o, Kragujevac
Nešo Vučković, Nufarm, Austria
Dušica Bojović, BASF Srbija d.o.o, Novi Beograd
Ivana Denić, Corteva Agriscience SRB d.o.o, Novi Sad
Vladimir Ljubičić, Bayer d.o.o, Novi Beograd
Goran Milošević, Delta Agrar, Novi Beograd

Izdavač Društvo za zaštitu bilja Srbije, Nemanjina 6, 11080 Beograd
Za izdavača dr Goran Aleksić
Urednik dr Dejan Marčić
Štampa KAKTUSPRINT, Beograd
Tiraž 50
Beograd, 2021.

CIP – Каталогизacija u publikaciji Narodna biblioteka Srbije, Beograd
632(048)

SIMPOZIJUM o zaštiti bilja (16; 2021; Zlatibor)

Zbornik rezimea radova/XVI simpozijum o zaštiti bilja, 22-25. novembar 2021. godine, [urednik Dejan Marčić]-Beograd:

Društvo za zaštitu bilja Srbije, 2021 (Beograd: Kaktusprint). 85 str.; 24 cm

Tiraž 50. -Registar.

ISBN 978-86-83017-38-6

а)Билке - Заштита - Апстрактн

COBISS.SR-ID 50455817

i veoma često se javljaju u ruralnim i urbanim staništima. Imajući to u vidu, u ovom istraživanju proučen je uticaj različitog odnosa brojnosti *A. artemisiifolia* i *A. trifida* na pojavu vrsta *P. aviculare*, *S. viridis* i *C. album*. Cilj je bio da se odredi uolikoj meri koasocijacija vrsta ambrozija utiče na pojavu drugih korova u ekosistemu.

Ogled je realizovan u okolini Šapca (Dobrić) (44°41'N 19°34'E) tokom 2016. i 2017. godine. Na ovom području su prisutne populacije *A. artemisiifolia*, *P. aviculare*, *S. viridis* i *C. album*, pa je za postavljanje eksperimenta seme *A. trifida* obezbeđeno prethodne sezone sa područja Centralne Bačke (45°30'N, 19°31'E). Ogled je postavljen u četiri ponavljanja po modelu zamenjujućih serija (Replacement design). Proporcionalni odnos *A. artemisiifolia* i *A. trifida* postavljen je u odnosu: 10/0, 8/2, 6/4, 4/6, 2/8 i 0/10 biljaka/ m². Tokom sezone praćena je brojnost ostalih korova u koasocijaciji ove dve vrste ambrozija utvrđivanjem broja jedinki po m². Za prikazivanje efekta tretmana na zastupljenost korova korišćenja je analiza varijanse (ANOVA) u statističkom programu SPSS 23, a razlike sredina testirane su pomoću LSD-testa na nivou značajnosti od 0,01 ≤ P ≤ 0,05.

Generalno, u tretmanima sa povećanjem brojnosti *A. trifida* i smanjenja brojnosti *A. artemisiifolia*/m² brojnost *P. aviculare* bio je u porastu, dok je kod vrsta *S. viridis* i *C. album* utvrđen suprotan trend (sa povećanjem broja *A. trifida* i smanjenja *A. artemisiifolia*/m² brojnost vrsta bila je u padu).

Ključne reči: *Ambrosia artemisiifolia* L.; *Ambrosia trifida* L.; *Polygonum aviculare* L.; *Setaria viridis* L.; *Chenopodium album* L.; kompeticija

Zahvalnica: Ministarstvu nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije (Projekat 451-03-9/2021-14/200116; III46008), Katedri za pesticide i herbologiju (Poljoprivredni fakultet Zemun), i COST akciji CA17122.

Usmeno saopštenje

DINAMIKA POJAVE BRAON MRAMORASTE STENICE (*Halyomorpha halys*) TOKOM 2020. I 2021. GODINE U BAČKOJ

Dragan Vajgand

Agroprotekt doo, Nikole Pašića 9, Sombor
vajgandd@sbb.rs

Braon mramorasta stenica (*Halyomorpha halys*) zabeležena je prvi put u Srbiji 2015. godine u okolini Vršca. Od tada se proširila po celoj Srbiji. S obzirom da je u pitanju nova štetočina na ovim prostorima, proučavanje dinamike leta je od velikog značaja za razvijanje strategije suzbijanja.

Praćenje pojave i dinamike brojnosti obavljano je ranijih godina uglavnom mirisnim mamcima proizvođača Trecé. U ovom mamku je agregacioni miris, pa stenice ne moraju obavezno da dođu na klopku, već je dovoljno da joj se približe. Tokom 2020. i 2021. godine, dinamika pojave odraslih stenica praćena je lepljivim mirisnim mamcima Trecé u okolini Sombora i Crvenke i svetlosnom klopkom tip RO Agrobečej u Somboru i Čelarevu u periodu od 10. aprila do 10. oktobra. Kao izvor svetlosti korišćena je živina sijalica snage 250 W.

Tokom 2020. godine na svetlosnoj klopki u Somboru zabeležene su 574 stenice. One su lovljene od 11. maja do 23. septembra. Najpre su ulovljena dva primerka 11. i 15. maja. Nakon toga hvatani su pojedinačni primerci, sa više dana između dva ulova od 05. do 20. juna. Od 24. juna do 03. jula je brojnost bila veća i ulov je bio svakodnevan. Zabeleženo je najviše 18 stenica za noć 28. juna. Zatim je ulov ponovo bio malobrojan i neredovan do 17. jula. Od 21. jula brojnost je porasla i ulov je bio skoro svakodnevan do 03. septembra. Preko 50 primeraka

za noć je zabeleženo: 31. jula (51); 10.(52), 12.(53) i 24. avgusta (54 stenice). Pojedinačni primerci su zabeleženi do 23. septembra.

Tokom 2021. godine u Somboru do 1. septembra zabeleženo je 1427 stenica. Prvi primerak je zabeležen 27. aprila. Pojedinačne stenice lovljene su do 10. juna. Period skoro svakodnevnog brojnijeg ulova je počeo 17. juna i trajao do 23. avgusta. Za jednu noć je najviše ulovljeno 190 primeraka 27. jula. Izdvajaju se i pikovi u pojavi: 35 stenica 21. juna, 15 stenica 14. jula i 104 stenice 10. avgusta.

U Čelarevu 2020. godine zabeležena je 681 stenica na svetlosnoj klopci. Prva stenica je zabeležena 11. aprila. Pojedinačni primerci su beleženi do 14. juna. Kao i u Somboru od 24. juna do 3. jula je brojnost bila malo veća, pa je usledio neredovan ulov do 11. jula. Od 16. jula, brojnost je porasla i ulov je bio skoro svakodnevan sve do 31. avgusta. Pikovi u letu su zabeleženi 26. jula (48 stenica) i 11. avgusta (63 stenice), a maksimum pojave 31. avgusta (83 stenice).

Tokom 2021.godine u Čelarevu zabeleženo je 4405 stenica do 1. septembra. Prvi primerak je zabeležen 13. aprila. Usledila je pauza u pojavi, pa je naredni primerak zabeležen 26. aprila. Od tada pa tokom cele sezone, ulov je bio skoro svakodnevan. Pikovi u letu su zabeleženi 2. maja (18 stenica), 11. maja (7 stenica), 23. maja (13 stenica), 25. juna (64 stenice), 12. jula (87 stenica), 27. jula (620 stenica), 10. avgusta (270 stenica) i 17. avgusta (432 stenice).

Dinamika pojave je upoređena i sa temperaturama, da bi se odredile kritične sume efektivnih temperatura za braon mramorastu stenicu kod nas.

Veliki problem u suzbijanju ove vrste predstavlja jako dug period visoke brojnosti, pa je potrebno vršiti veliki broj suzbijanja.

Usmeno saopštenje

REZULTATI PREGLEDA USKLADIŠTENE PŠENICE I KUKURUZA NA PRISUSTVO KARANTINSKE ŠTETOČINE *Trogoderma granarium* Everts (Coleoptera: Dermestidae)

Petar Kljajić*, Ivana Jovičić, Goran Andrić, Marijana Pražić Golić

Institut za pesticide i zaštitu životne sredine, Banatska 31b, Beograd, Srbija
petar.kljajic@pesting.org.rs

Trogoderma granarium Everts (Coleoptera: Dermestidae) je najznačajnija karantinska štetočina uskladištenih proizvoda, ujedno i jedna od najdestruktivnijih invazivnih vrsta insekata u svetu. Hrani se na više od 100 proizvoda biljnog i životinjskog porekla, prvenstveno na uskladištenim zrnima pšenice, kukuruza, ječma, pirinča, soje, kikirikija i suncokreta. Poreklom je iz Indije, a stalno je prisutna u subtropskom pojasu. Međutim, ova invazivna štetočina opstaje i u zatvorenim prostorima poput skladišta, u klimatskim područjima koja nisu najpogodnija za njeno razviće.

Prema Pravilniku o listama štetnih organizama i listama bilja, biljnih proizvoda i propisanih objekata ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 7/2010) *T.granarium* se nalazi na Listi IA deo I, kao i na OEPP/EPPA A2 listi karantinskih štetnih organizama (A2/121). S obzirom na to da se ovaj insekt širi uglavnom putem međunarodne trgovine, redovna kontrola uvoza biljnih proizvoda, pregled skladišta, uzorkovanje i laboratorijsko testiranje uzetih uzoraka po standardnim dijagnostičkim procedurama su najefikasniji načini da se spreči i ograniči unošenje i širenje ove karantinske štetočine.

U periodu od 2019-2021. godine je u skladu sa uputstvima referentnih protokola PM 7/13(2) (OEPP/EPPA, 2013) i 27-DP3 (ISPM, 2016) na uskladištenoj pšenici i kukuruza u